

Grand Tour

VERSTRIKT IN HET MYSTERIE ITALIË

Gerry Mehrtens

www.gopher.nl

Begrijpen wij Italianen?

Nu mijn eerste verontwaardiging was weggeëbd - tien miljoen! - drong de vraag zich aan mij op terwijl ik, inmiddels redelijk gekalmeerd, over de stad staarde. Want het mag uit de tijd zijn over een begrip als volksaard te spreken, het ontkennen van een verschil in mentaliteit is onzin. In zekere zin had ik er in het vliegtuig al over gefilosofeerd: over het merkwaardige bericht dat de Romeinse keizers hun lijfwachten bij voorkeur uit Batavieren of andere Germaanse stammen kozen - zo stonden deze bekend om hun dienstvaardigheid en trouw. Folkloristisch als het bericht mag aandoen - als je de situatie spelenderwijs eens omkeert herken je direct de waarde van het feit. Want zouden noorderlingen ooit een lijfwacht van Italianen kiezen? De vraag stellen is haar beantwoorden: het is on-denk-baar, never! Je zou in de kortste keren aan een onbekende ziekte, een 'hartstilstand', aan een onverklaarbaar doch doeltreffend 'verkeersongeluk' kunnen overlijden; alleen al van de getuigen die licht zouden kunnen brengen

in de mysterieuze gang van zaken rond de ‘Ustica’, het vliegtuig dat in de golven van de Middellandse Zee verdween, bleken in 2002 al acht personen op onbegrijpelijke wijze omgekomen of verdwenen. (Wie deze observatie overdreven vindt moet eens bij het Vaticaan gaan kijken, kenners van de menselijke zwakheid bij uitstek. Zij laten al meer dan honderd jaar hun lijfwachten uit Zwitserland overkomen...)

Maar ook op minder spectaculaire wijze, gewoon in de dagelijkse omgang, dringt zich het verschil op in mentaliteit. Neem de houding van mijn beide buurvrouwen, die zich - bij goed weer - naakt in mijn blikveld schuiven zodra zij mij aanwezig weten. Ik bedoel, normaal is dit gedrag beslist niet in Rome, integendeel - de vrouwelijke kennissen die ik er naar vroeg bliezen van verontwaardiging. Je nam wel eens een zonnebad ‘integrale’ zoals zij dat noemen - geheel ontkleed - maar toch nooit als je wist dat iemand je kon zien? Stel je voor!

Zouden het naturalisten kunnen zijn, had ik nog geprobeerd, maar ook die mogelijkheid werd van de hand gewezen. Wat dacht ik wel, naturalisten links en rechts op de daken, waar je maar keek... in Rome, de hoofdstad van de christenheid? Dat zou een mooie vertoning wezen.

Toch schetst het verschijnsel voor mij een verschil in mentaliteit met Nederland. Daar zou je redeneren: de dames willen wat, en waarom niet? Maar kom ik ze tegen, op straat of in het portiek, dan is er geen enkele opening; ik krijg een kort knikje of zelfs dat niet.

Ook in de schaarse gesprekken blijven zij effen en neutraal. De dochter van mijn benedenbuurvrouw is een bekende tv-presentatrice¹², dus is er een leuker aanknopingspunt dan de moeder met haar beroemde dochter te complimenteren? Maar ook dan verloopt de conversatie op een manier die je in Nederland afstandelijk en

---

¹² Sabina Ciuffini

gereserveerd zou noemen. Even later vlijt zij zich, als de weersomstandigheden het toelaten, weer naakt in mijn blikveld - en het zou niet in mij opkomen haar opnieuw aan te spreken. Laat intussen niemand mij van een hang naar voyeurisme betichten; bij mooi weer leef je hier buiten en ik zou diep gebukt, ja op handen en voeten over mijn terras moeten kruipen om haar níet te zien.

Hetzelfde dilemma geldt mijn contact met het 'Engelse type' aan de overkant. Zij ziet mij - op een afstand van hoogstens acht à tien meter - aan het werk in mijn serre, het gelaat uiteraard naar buiten gericht. Heb ik het licht aan dan is het beeld des te duidelijker. Toch brengt zij iedere keer haar voorstelling, bij somber weer of 's avonds met alle lampen aan. Nogmaals, wie kan het mij uitleggen? Wil zij mij dwingen gordijnen te nemen?

Maar dat zou zij toch zelf kunnen doen? Of wil zij dat ik haar nadoe, mij eveneens spiernaakt uitkleed om ook te jongleren, de meubels aan de kant, als bij een 'Aufforderung zum Tanz'?

Terwijl de wind aandachtig door de krant bladert die naast mij ligt, voel ik de onzekerheid, het onbegrip nog in mij toenemen. Want op het gevaar af voor idioot te worden versleten, ik heb het hier nog sterker meegemaakt. En ik denk aan die zondagmiddag - altijd de zondagmiddag! - toen ik buiten vrolijk gezang hoorde en op het hoogste punt van het dak van de burens, recht voor mijn raam, drie naakte meisjes zag van een jaar of dertien veertien, net volgroeid, beeldschoon, die een rondedansje maakten, zó lichtvoetig en bevallig, dat ik meende te hallucineren. Gelukkig had ik bezoek uit Nederland, dat eveneens stomverbaasd - wat ís dit?!, wat ís dit?! - de observatie kon bevestigen.

Wij hebben ons nog afgevraagd of het met de Iden van maart te maken kon hebben, het antieke feest als de meisjes van Rome de verjaardag van de nimf Anna Perenna vierden. Ovidius vertelt hoe zij die dag naar buiten gingen om te dansen en te zingen, 'waarbij ieder evenveel glazen wijn drinkt als zij jaren telt'.

Maar mijn meisjes waren niet dronken, geen sprake van.

Ja, zelfs het contact met Anna, mijn trouwe raadgeefster, blijft in zekere zin in raadsels gehuld. Heeft zij overwogen mij als haar minnaar in te lijven, ook al is zij een stuk ouder? Niet alleen belt zij mij praktisch iedere avond, minstens voor een half uur, drie kwartier, maar ook komt zij graag op bezoek als zij in de buurt moet zijn. We drinken dan thee, babbelen wat - en al die tijd blijft zij mij zo indringend, zo veelbetekenend aankijken met haar diepzwarte ogen, dat ik ronduit in verwarring ben.

Toch blijft ze - daar gaan we weer! - afstandelijk en beheerst.

Ook zal zij nooit informeren naar wat ik doe of hoe ik denk, met welk boek ik bezig ben misschien; het is of mijn bestaan door haar slechts met een leeg omtreklijntje is aangegeven, zoals de Etrusken deden als zij hun slaven afbeeldden.

En die houding herinnert mij weer aan de buurvrouwen om mij heen. Ik bedoel - hoe zien zij mij eigenlijk als man? Zoals Marie-Antoinette haar negerbediende bekeek? Hij hoefde, als enige, nooit haar vertrek te verlaten als zij zich ontkleedde, eenvoudig omdat hem geen menselijke verlangens en gevoelens werden toegedicht...

Italianen... Weer trekt mijn oog naar de krant, tegen de wind verankerd door een asbak van marmer. Kun je niet zeggen dat het nieuws in dit land mij voor hetzelfde raadsel stelt? En dan bedoel ik niet alleen de schandalen - wie heeft de aanslag in Bologna gepleegd, werd Aldo Moro door de Rode Brigades of door de Geheime Dienst vermoord, waarom werd de Ustica neergehaald, gaf Andreotti opdracht de lastige onderzoekjournalist uit de weg te ruimen? Vijf etages hoog is inmiddels de stapel processtukken en nog niemand die het weet - maar vooral de wijze van redeneren, die een oplossing per definitie tegenwerkt.

Ik denk aan de verwickelingen rond Roberto Calvi, de bankier die ontzield onder de Black Friars Bridge werd aangetroffen, in Londen. Geen noorderling die binnen de context van 's mans carrière twijfelt aan moord, maar de Italiaanse kranten blijven - in